

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	5MCdo/11/2013
Identifikačné číslo spisu:	1509212337
Dátum vydania rozhodnutia:	16.12.2015
Meno a priezvisko:	JUDr. Helena Haukvitzová
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2015:1509212337.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcu E. E., bývajúceho v J. zastúpeného advokátom Mgr. Jurajom Vlkovičom, so sídlom v Bratislave, Kozmonautická 9, proti žalovanej T. J.j, bývajúcej v J. zastúpenej advokátskou kanceláriou G&G IURISCONSULTI, s.r.o., so sídlom v Bratislave, Šancová 48, v mene ktorej koná JUDr. Slávka Pindrochová Gatialová, advokátka, o uloženie povinnosti umožniť vstup na pozemok, vedenej na Okresnom súde Bratislava V pod sp.zn. 14C 281/2009, o mimoriadnom dovolaní generálneho prokurátora Slovenskej republiky proti uzneseniu Okresného súdu Bratislava V z 10. augusta 2012, č.k. 14C 281/2009-239 vo výrokoch o trovách konania a uzneseniu Krajského súdu v Bratislave z 29. novembra 2012, sp.zn. 2Co 351/2012, takto

rozhodol:

Mimoriadne dovolanie o d m i e t a.

Žalobca je povinný v lehote 3 dní zaplatiť žalovanej trovy konania o mimoriadnom dovolaní vo výške 75,96 € na účet advokátskej kancelárie G&G IURISCONSULTI s.r.o., so sídlom v Bratislave, Šancova 48, vedený v UniCredit Bank Slovakia a.s., číslo účtu 6625853000/1111.

Odôvodnenie

Okresný súd Bratislava V. uznesením z 10. augusta 2012, č.k. 14C 281/2009-239 I. konanie zastavil, II. žalobcovi uložil povinnosť zaplatiť žalovanej trovy konania v sume 386,45 € titulom trov právneho zastúpenia, v lehote 3dní odo dňa právoplatnosti uznesenia, III. žalobcovi uložil povinnosť zaplatiť na účet súdu sumu 150,47 € titulom náhrady trov štátu, v lehote 3dní odo dňa právoplatnosti uznesenia. Rozhodol tak s odôvodnením, že žalobca vzal svoj návrh späť a žalovaná so späťvzatím návrhu súhlasila, preto konanie v zmysle § 96 ods. 1 až 3 O.s.p. zastavil. O náhrade trov konania rozhodol podľa § 146 ods. 2 veta prvá O.s.p., pretože z procesného hľadiska zavinil zastavenie konania žalobca späťvzatím žaloby bez uvedenia relevantného dôvodu a preto bol povinný žalovanej uhradiť trovy konania. Trovy konania žalovanej pozostávali z trov právneho zastúpenia v celkovej sume 386,45 € za 5 úkonov právnej pomoci, ktoré súd vyčíslil podľa ustanovení vyhlášky č.655/2004 Z.z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb. O trovách štátu súd rozhodol podľa § 148 ods.1 O.s.p.

Krajský súd v Bratislave na odvolanie žalobcu uznesením z 29. novembra 2012 sp.zn. 2Co 351/2012 napadnuté uznesenie súdu prvého stupňa vo výroku o náhrade trov konania potvrdil ako vecne správne (§ 219 ods. 1 O.s.p.). Uviedol, že otázka zavinenia na zastavení konania má pri rozhodovaní o náhrade trov konania podľa § 146 ods.2 O.s.p. osobitný význam. Zavinenie môže spočívať v rôznych okolnostiach, pričom pri riešení tejto otázky treba vychádzať výlučne z procesného hľadiska a so zreteľom na procesný výsledok. V prejednávanej veci žalobca vzal svoj návrh späť a z obsahu spisu vyplýva, že dôvodom späťvzatia nebolo žiadne správanie žalovanej, ktoré by odôvodňovalo aplikáciu ustanovenia § 146 ods.2 veta druhá O.s.p., ale okolnosť výlučne na strane žalobcu. Preto súd prvého stupňa postupoval správne, keď vychádzal z princípu zavinenia na strane žalobcu z procesného dôvodu podľa § 146 ods.2 veta prvá O.s.p. a zaviazal ho na náhradu trov konania.

Generálny prokurátor Slovenskej republiky vyhovel podnetu žalobcu a mimoriadnym dovolaním napadol uznesenie Okresného súdu Bratislava V z 10. augusta 2012 č.k. 14C 281/2009-239 vo výrokoch o trovách konania v spojení s potvrdzujúcim uznesením Krajského súdu v Bratislave z 29. novembra 2012 sp.zn. 2Co 351/2012. Podľa jeho názoru bol týmito rozhodnutiami porušený zákon a preto navrhol, aby dovolací súd obe napadnuté rozhodnutia vo výroku o trovách konania zrušil a vec vrátil na ďalšie konanie Okresnému súdu Bratislava V. Mimoriadne dovolanie odôvodnil tým, že žalobcovi bola pre nedostatok riadneho odôvodnenia rozhodnutí oboch súdov nižších stupňov odňatá možnosť konať pred súdom (§ 243f ods.1 písm. a/ O.s.p. v spojení s § 237 písm. f/ O.s.p.) a tým, že napadnuté rozhodnutia spočívajú na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 243f ods. 1 písm. c/ O.s.p.). Nedostatok v odôvodnení prvostupňového rozhodnutia bol podľa generálneho prokurátora v tom, že súd konštatoval zavinenie žalobcu na zastavení konania z procesného hľadiska bez toho, aby zdôvodnil, prečo dôvod späťvzatia žalobného návrhu uvedený žalobcom nepovažoval za relevantný. Je nepochybné, že postavením múru tesne pri stene domu žalobcu, žalovaná reálne zmarila predmet a účel súdneho konania a preto žalobca vzal svoj návrh späť pre správanie žalovanej odôvodňujúce aplikáciu ustanovenia § 146 ods.2 veta druhá O.s.p. Za nedostatočne odôvodnené považoval generálny prokurátor aj rozhodnutie odvolacieho súdu, ktoré sa obmedzilo len na demonštratívny výpočet prípadov, kedy nejde o zavinenie podľa § 146 ods.2 veta prvá O.s.p. Žiaden z týchto odvolacím súdom uvádzaných prípadov sa však nevzťahoval na prejednávanú vec a preto nemôže tento výpočet predstavovať dostatočný dôvod pre konštatovanie odvolacieho súdu, že dôvodom späťvzatia návrhu nebolo správanie žalovanej. Súčasne generálny prokurátor namietal nesprávne právne posúdenie veci oboma súdmi v otázke zavinenia účastníka na zastavení konania. Poukázal nato, že ohlásenie výstavby múru v tesnej blízkosti steny domu žalobcu a oznámenie stavebného úradu je z toho istého dňa, kedy bolo právnej zástupkyňi žalovanej doručené uznesenie súdu o ustanovení znalca. Zo záverov znaleckého posudku možno usúdiť aj to, že návrh bol podaný dôvodne a jeho nedôvodnosť nemôže byť daná tým, že odvlhčenie steny domu žalobcu je možné vykonať aj z interiérovej strany, ak je klasický spôsob z exteriérovej strany z pozemku žalovanej finančne a časovo podstatne jednoduchší a menej nákladný, ako to konštatoval znalec. Vzhľadom k tomu, že žalovaná svojím konaním spočívajúcim v zjavne nedôvodnej výstavbe múru v tesnej blízkosti steny domu žalobcu reálne zmarila predmet a účel súdneho konania a možnosť, aby súd rozhodol v súlade s petitom návrhu, nemožno konštatovať zavinenie žalobcu na zastavení konania v zmysle § 146 ods. 2 veta prvá O.s.p.

Žalovaná sa k mimoriadnemu dovolaniu vyjadrila, považovala ho za nedôvodné a žiadala ho zamietnuť. Závery generálneho prokurátora sa podľa jej názoru neopierajú o obsah spisu a nemajú oporu v skutkových okolnostiach veci. Generálny prokurátor bez akéhokoľvek relevantného základu prejudikoval výsledok súdneho konania a považoval za nesporné, že žalobca by bol v konaní úspešný, ak by žalovaná nerealizovala opltenie svojho pozemku. Predovšetkým znalec vôbec nevyhlásil možnosť realizácie opravy steny domu žalobcu zo strany jeho vlastného pozemku, je teda zrejmé, že návrh nebol podaný dôvodne, pretože opravu bolo možné realizovať aj bez priameho vstupu na pozemok žalovanej. Trovy konania na strane žalovanej vznikli len preto, že sa musela brániť bezdôvodnému návrhu zo strany žalobcu. Podotkla, že trovy štátu v súdnom konaní svojím správaním zavinil výlučne žalobca, nakoľko trval na nariadenom znaleckom dokazovaní, hoci ho súd oboznámil s podaním žalovanej, v ktorom oznámila začatie stavby opltenia.

Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) ako súd rozhodujúci o mimoriadnom dovolaní [§ 10a ods. 3 O.s.p. (poznámka dovolacieho súdu: v ďalšom texte sa uvádza Občiansky súdny poriadok v znení pred 1. januárom 2015)] bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243i ods. 2 O.s.p. v spojení s § 243a ods. 3 O.s.p.) preskúmal napadnuté rozhodnutia v rozsahu podľa § 243i ods. 2 O.s.p. v spojení s § 242 ods. 1 O.s.p. a dospel k záveru, že mimoriadne dovolanie treba odmietnuť.

Podľa § 243e ods. 1 O.s.p. ak generálny prokurátor na základe podnetu účastníka konania, osoby dotknutej rozhodnutím súdu alebo osoby poškodenej rozhodnutím súdu zistí, že právoplatným rozhodnutím súdu bol porušený zákon (§ 243f O.s.p.), a ak to vyžaduje ochrana práv a zákonom chránených záujmov fyzických osôb, právnických osôb alebo štátu a túto ochranu nie je možné dosiahnuť inými právnymi prostriedkami, podá proti takémuto rozhodnutiu súdu mimoriadne dovolanie. Podľa § 243f ods. 1 O.s.p. mimoriadnym dovolaním možno napadnúť právoplatné rozhodnutie súdu za podmienok uvedených v § 243e, ak a/ v konaní došlo k vadám uvedeným v § 237, b/ konanie je postihnuté inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, c/ rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 243f ods. 1 O.s.p.).

Z judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) vyplýva, že systém opravných prostriedkov zakotvený v právnom poriadku zmluvnej strany Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „Dohovor“) musí byť v súlade s požiadavkami čl. 6 Dohovoru. ESLP v rámci svojej rozhodovacej praxe už viackrát konštatoval porušenie čl. 6 Dohovoru vtedy, keď k nariadeniu opätovného preskúmania veci došlo výlučne z dôvodu existencie odlišného právneho posúdenia veci oproti právnomu názoru vnútroštátnych súdov, ktoré vec s konečnou platnosťou prerokovali a meritórne rozhodli (porovnaj Roseltrans proti Rusku z roku 2005). Opakovane tiež zdôraznil, že v záujme právnej istoty by právoplatné rozsudky mali vo všeobecnosti zostať nedotknuté a k ich zrušeniu by malo dochádzať iba pre účely nápravy zásadných väd [viď napríklad Abdullayev proti Rusku (rozsudok z roku 2010)], resp. závažných pochybení [viď Sutayazhnik proti Rusku (rozsudok z roku 2009)]. Za takú vadu alebo pochybenie však nemožno v žiadnom prípade považovať to, že na predmet konania existujú dva odlišné právne názory.

Zároveň ESLP opakovane dospel - na základe sčasti odlišných úvah - aj k názoru, že k porušeniu čl. 6 Dohovoru dochádza tiež vtedy, ak je právoplatné a záväzné rozhodnutie súdu zrušené v rámci mimoriadneho prieskumu, ktorý presadil taký subjekt odlišný od účastníkov konania, len na úvahe ktorého bolo posúdenie vhodnosti alebo potreby podania mimoriadneho opravného prostriedku iniciujúceho tento mimoriadny prieskum. Inštitút veľmi podobný mimoriadnemu dovolaniu upravenému v Občianskom súdnom poriadku bol predmetom skúmania a následnej kritiky ESLP vo veci Tripon proti Rumunsku (rozsudok z roku 2008). V tomto rozhodnutí ESLP konštatoval, že v skúmanom prípade prokurátor nekonal na základe vlastnej iniciatívy, ale konal na základe žiadosti jednej zo strán sporu. ESLP zásah prokurátora do takéhoto súkromnoprávneho súdneho konania označil za priťažujúci faktor, pretože, hoci tento štátny úradník konal na základe podnetu účastníka súdneho konania, podanie mimoriadneho dovolania bolo ponechané výlučne na voľnej úvahe prokurátora. ESLP v danej veci preto dospel k záveru, že zrušenie dotknutého právoplatného a záväzného rozhodnutia porušilo sťažovateľovo právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru. Aj aktuálne rozhodnutia ESLP z 9. júna 2015 vydané vo veciach proti Slovenskej republike (DRAFT-OVA, a.s., PSMA, s.r.o. a COMPCAR, s.r.o.) pripomínajú význam a obsah princípů rovnosti zbraní a princípů právnej istoty, s ktorými bezprostredne súvisí otázka záväznosti, nezrušiteľnosti a dôveryhodnosti právoplatných súdnych rozhodnutí, ktoré boli napadnuté z iniciatívy generálneho prokurátora vyjadrenej podaním mimoriadneho dovolania.

Uvedené závery ESLP zohľadnilo aj plénum Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“). Vzhľadom na prípady nejednotnosti senátov ústavného súdu pri riešení otázky prípustnosti mimoriadneho dovolania proti rozhodnutiu súdu, ktoré už nadobudlo právoplatnosť a záväznosť, pristúpilo 18. marca 2015 k zjednoteniu rozhodovania senátov ústavného súdu a pod sp.zn. PL.z. 3/2015 prijalo zjednocujúce stanovisko, právna veta ktorého znie: „Rešpektujúc princíp právnej istoty, ktorá bola nastolená právoplatným rozhodnutím, zohľadňujúc princíp subsidiarity podľa čl. 127 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky ako i výnimočnosť mimoriadneho dovolania ako mimoriadneho

opravného prostriedku podávaného generálnym prokurátorom Slovenskej republiky, je jeho prípustnosť v civilnom konaní akceptovateľná za podmienky vyčerpania všetkých zákonom dovolených riadnych, ako aj mimoriadnych opravných prostriedkov, ktoré mal účastník konania k dispozícii a ktoré mohol účinne využiť na ochranu svojich práv a oprávnených záujmov.“

V rozhodovacej praxi najvyššieho súdu pretrvávala nejednotnosť rozhodovania a výkladu ustanovení § 243e až 243j O.s.p. v otázke procesnej prípustnosti mimoriadneho dovolania. Na spoločnom rokovaní občianskoprávného a obchodnoprávného kolégia najvyššieho súdu, ktoré sa uskutočnilo 20.októbra 2015, bolo prijaté spoločné zjednocujúce stanovisko, právna veta ktorého znie: „Procesná prípustnosť mimoriadneho dovolania podaného na podnet účastníka je v občianskom súdnom konaní podmienená tým, že tento účastník najprv sám neúspešne využil možnosť podať všetky zákonom dovolené radne a mimoriadne opravné prostriedky, ktoré boli potenciálne spôsobilé privodiť pre neho priaznivejšie rozhodnutie. Pokiaľ túto možnosť nevyužil, mimoriadne dovolanie treba odmietnuť.“

Predmetné stanovisko, ktoré bolo publikované v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu Slovenskej republiky a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky 8/2015 pod č.94 (verejne prístupné na webovej stránke najvyššieho súdu www.nsud.sk), vychádza z názoru, že postup účastníka občianskeho súdneho konania, ktorý mal v určitom prípade možnosť napadnúť rozhodnutia súdov odvolaním alebo dovolaním, uvedenú možnosť ale nevyužil, i keď tieto opravné prostriedky mali potenciál podstatne ovplyvniť rozhodnutie súdu, sa prieči všeobecne rešpektovanej zásade „nech si každý chráni svoje práva“. Táto zásada zdôrazňuje procesnú povinnosť účastníka vyvinúť vlastnú aktivitu a iniciatívu tak, aby sám svojimi procesnými úkonmi riadne, včas a s dostatočnou starostlivosťou a predvídavosťou sledoval ochranu svojich subjektívnych práv. Osobný názor účastníka konania na účinnosť alebo neúčinnosť konkrétneho opravného prostriedku nie je významný. Právomoc vyhodnotiť, či boli využité všetky dostupné opravné prostriedky, náleží ex officio súdu, ktorý rozhoduje o mimoriadnom opravnom prostriedku. Pokiaľ účastník konania zostane v naznačenom smere pasívny, je (neskoršia) aktivita generálneho prokurátora vyúsťajúca do podania mimoriadneho dovolania neprípustná a nemôže mať procesné dôsledky predpokladané v § 243e až 243j O.s.p.

Najvyšší súd, stotožňujúc sa v preskúmvanej veci so závermi, na ktorých spočíva predmetné stanovisko, skúmal na podklade spisu, či žalobca napadol uznesenie odvolacieho súdu dovolaním. Po zistení, že dovolanie proti rozhodnutiu odvolacieho súdu nepodal, najvyšší súd mimoriadne dovolanie generálneho prokurátora odmietol ako procesne neprípustné (§ 243i ods. 2 O.s.p. v spojení s ustanoveniami § 243b ods. 5 O.s.p. a § 218 ods. 1 písm. c/ O.s.p.).

Generálnemu prokurátorovi v konaní o mimoriadnom dovolaní nemôže byť uložená povinnosť nahradiť trovy konania. Povinnosť nahradiť trovy konania v konaní o mimoriadnom dovolaní má ten, kto podal podnet na podanie mimoriadneho dovolania (viď § 148a ods. 1 a 2 O.s.p.). V danom prípade dal podnet na mimoriadne dovolanie žalobca. Žalovaná v konaní o mimoriadnom dovolaní uplatnila náhradu trov tohto konania vo vyjadrení k mimoriadnemu dovolaniu 20.októbra 2013 a tieto aj vyčísliť podľa vyhlášky č. 655/2004 Z.z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb (ďalej len „vyhláška“). Dovolací súd v zmysle § 142 ods. 1 O.s.p. priznal žalovanej náhradu trov konania o mimoriadnom dovolaní spočívajúcu v odmene advokátky (ktorá ju zastupovala už pred súdmi nižších stupňov) za jeden úkon právnej služby- písomné vyjadrenie k mimoriadnemu dovolaniu (§ 14 ods. 1 písm. b/ vyhlášky) vo výške 55,49 € (§ 11 ods. 1 písm. a vyhlášky), čo spolu s náhradou výdavkov na miestne telekomunikačné výdavky a miestne prepravné vo výške 7,81 € (§ 16 ods. 3 vyhlášky) a 20 % DPH predstavuje celkom 75,96 €.

Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.